

ترجمه: مهندس آزاده موحد

گران‌ترین پنبه و تاثیر آن بر افزایش قیمت نخ

با افزایش روز افزون قیمت پنبه در سراسر جهان قیمت نخ نیز هر روز افزایش می‌یابد و بار این افزایش قیمت در نهایت بر دوش مصرف‌کنندگان نهایی خواهد بود. افزایش قیمت‌ها ناشی از انبار کردن پنبه در چین (بزرگ‌ترین مصرف‌کننده)، برداشت اندک در کشورهای پرورش دهنده پنبه نظیر ازبکستان، سیل عظیم سال گذشته در پاکستان (چهارمین تامین‌کننده بزرگ پنبه در جهان) و محدودیت‌های اعمال شده بر صادرات پنبه در هند (دومین کشور بزرگ پرورش دهنده پنبه در جهان) است.

صنایع نساجی پاکستان مهم‌ترین بخش اقتصادی پاکستان محسوب می‌شود و ۶۳ درصد از درآمدهای صادراتی و ۳۸ درصد نیروی کار این کشور را به خود اختصاص می‌دهد. در

حال حاضر پاکستان سومین ظرفیت ریسندگی در آسیا را بعد از چین و هند در اختیار داد.

کل زنجیره‌ی ارزش بیانگر مراحل تولید پنبه، پنبه پاک‌کنی، ریسندگی، بافندگی، رنگرزی، چاپ و سرانجام تولید پوشاک می‌باشد.

پاکستان با در اختیار داشتن ۲۸

درصد سهم بازار تجارت نخ و ۸ درصد

پوشاک پنبه‌ای به‌عنوان یکی از مهم‌ترین

تامین‌کنندگان محصولات پنبه‌ای در

جهان مطرح شده است. زنجیره‌ی ارزش

بیش از ۹ درصد تولید ناخالص داخلی را

تشکیل می‌دهد.

ریسندگی نخستین فرآیند در زنجیره‌ی ارزش پنبه

است که با تبدیل پنبه به یک محصول جدید برای

مثال تبدیل پنبه‌ی پاک شده به نخ پنبه‌ای در آن

ارزش افزوده ایجاد می‌کند. فرآیند تولید نخ با

طول ممتد از الیاف مختلف (برای مثال پنبه، پشم،

پلی‌استر، ویسکوز و غیره) ریسندگی نامیده می‌شود. الیاف جدا از هم با هم ریسیده می‌شوند تا نخ‌های با استحکام بیشتر و مداوم‌تر تولید کنند. ویژگی‌های نخ ممکن است از یک نخ به نخ دیگر و از یک لیف به لیف دیگر تغییر کند.

ریسندگی اولین و مهم‌ترین مرحله در تولید پارچه است. اصلی‌ترین و مهم‌ترین هدف ریسندگی تولید نخ با کیفیت از مواد اولیه‌ی خام، برطرف کردن خطاهای فرآیند، پیچیدن بوبین‌های با طول کوتاه بر روی بسته‌های بزرگ (مخروط) بر اساس نیاز بازار و مصرف‌کننده است. ریسندگی انواع مختلفی دارد که مهم‌ترین آن که جنبه‌ی تجاری هم دارد عبارت است از:

- ریسندگی رینگ

- ریسندگی چرخانه‌ای

- ریسندگی ایرجت

- ریسندگی اصطکاکی و غیره

فرآیند تبدیل فتیله به نیمچه نخ یک فرآیند

مهم در ریسندگی است. با این وجود به

دلیل وجود ماشین‌های ریسندگی

رینگ انجام این مرحله دیگر چندان

ضروری به نظر نمی‌رسد. در این

ماشین‌ها نخ مستقیماً از فتیله

چندلا تهیه می‌شود. با این حال بیشتر

کارخانه‌های ریسندگی در پاکستان نخ

را از نیمچه نخ تولید شده بر روی ماشین

نیم‌تاب تولید می‌کنند.

از آن جایی که ریسندگی اولین مرحله در

زنجیره‌ی ارزش نساجی است، تمام مراحل بعدی

شامل بافندگی، کشافی، تولید پوشاک و ... به این

مرحله وابسته‌اند. تولید یک نخ غیر استاندارد در

فرآیند ریسندگی مستقیماً بر کل زنجیره‌ی ارزش

تاثیر خواهد گذاشت.

راستای تولید نخ‌های ضخیم است. چشم‌انداز نسبت ۸۰ به ۲۰ برای مصرف پنبه در مقابل الیاف بشر ساخت چندان درخشان نیست. دولت پاکستان تاکید زیادی بر صادرات محصولات دارای ارزش افزوده و افزایش مصرف محصولات نساجی داخلی داشته است. بخش نساجی به تدریج از یک تولید کننده پارچه‌های معمولی و با کیفیت پایین تبدیل به یک بخش سرمایه‌گذار در زمینه پوشاک با کیفیت و سایر کالاهای دارای ارزش افزوده شده است.

از سال ۲۰۰۳-۲۰۰۴ به بعد تولید نخ به طرز چشمگیری افزایش یافت و از ۱۹۳۹ میلیون کیلوگرم به ۲۷۸۷ میلیون کیلوگرم رسید و میانگین رشد سالانه‌ی تولید نخ ۷ درصد بود. میزان تولید نخ در جدول ۳ نشان داده شده است.

صادرات نخ پنبه‌ای

پنبه‌ی پاکستان در میان گونه‌های مشابه پنبه که در سایر نقاط جهان کشت می‌شوند بهترین نوع پنبه محسوب می‌شود. از آنجایی که تولید نخ و پارچه‌ی با کیفیت در پاکستان مهم است و این کشور در زمینه‌ی صادرات نخ پنبه‌ای شامل نخ‌های ظریف، متوسط و ضخیم جزو کشورهای پیشرو در جهان است، صنایع نساجی این کشور در مقایسه با سایر کشورها از مزایای متعددی برخوردار می‌باشد.

صادرات نخ از ۵۰۵ میلیون کیلوگرم (۱/۰۶ میلیارد دلار) در سال ۲۰۰۴-۲۰۰۵ به ۶۳۲ میلیون کیلوگرم (۱/۴۳ میلیارد دلار) در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰ رسید. میانگین قیمت واحد نخ پنبه‌ای پاکستانی در بازارهای بین‌المللی در مقایسه با کشورهای رقیب بسیار پایین است. میانگین قیمت واحد نخ پنبه‌ای از ۲/۳۴ دلار در کیلوگرم در سال ۲۰۰۷-۲۰۰۸ به ۲/۲۶ دلار در کیلوگرم در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰ رسیده بود. صادرات نخ پنبه‌ای در جدول ۴ نشان داده شده است.

اولین دلیل این موضوع این است که پنبه‌ی حاصل از فرآیند پنبه‌پاک‌کنی دارای ضایعات بوده که منجر به تولید نخ ناخالص و کاهش قیمت آن می‌شود. دلیل دوم پایین بودن قیمت‌ها مخلوط بودن محصولات نخ پنبه‌ای پاکستانی است. نخ‌های ضخیم و متوسط بیش از ۷۰ درصد نخ تولید شده در پاکستان را به خود اختصاص می‌دهند. صادرات نخ این میزان به ۹۹ درصد می‌رسد. نخ‌های ضخیم و متوسط در مقایسه با نخ‌های ظریف و فوق ظریف ارزان‌ترند. علاوه بر آن سهم سایر نخ‌های دارای ارزش افزوده نظیر نخ‌های رنگ‌رزی شده از صادرات بسیار کم است. مهم‌ترین خریداران محصولات پاکستانی هنگ کنگ، کره جنوبی، چین، آمریکا، بنگلادش، ژاپن، ترکیه و پرتغال می‌باشد. میزان صادرات نخ پنبه‌ای در جدول ۵ نشان داده شده است.

نخ پنبه‌ای اصلی‌ترین جزء تشکیل دهنده‌ی بخش ارزش افزوده به شمار می‌رود. با این وجود قیمت بالای این محصول باعث عدم رقابت‌پذیری محصولات نساجی با ارزش افزوده در بازار بین‌المللی شده است. علاوه بر آن کمبود این محصول انجام سفارشات صادراتی را با مشکل مواجه کرده است. افزایش میزان تقاضای نخ پنبه‌ای در جهان تاثیر منفی خود را به صورت گرانی قیمت پنبه و در بعضی موارد در دسترس نبودن آن بر بخش منسوجات دارای ارزش افزوده نشان داد. محصول پنبه در سال ۲۰۱۰-۲۰۱۱ حدود ۱۱/۵ میلیون عدل برآورد شد.

بخش ریسندگی پاکستان نه تنها برطرف کننده‌ی نیازهای داخلی کشور است بلکه حدود یک سوم تولید نخ خود را به کشورهای دیگر نیز صادر می‌کند.

صنعت نساجی از آغاز پیدایش تقریباً در کشور پاکستان وجود نداشت. در دهه‌ی ۵۰ و ۶۰ کارخانجات ریسندگی با رشد روزافزونی در این کشور تاسیس شدند. از عوامل رشد صنعت نساجی در پاکستان می‌توان به در دسترس بودن پنبه، منابع عظیم نیروی انسانی، تقاضای زیاد برای نخ در بازارهای داخلی و سیاست‌های مساعد دولت پاکستان اشاره کرد.

در راستای رشد بخش ریسندگی، میزان تقاضا و تولید پنبه نیز افزایش یافت. بیشترین تمرکز صنایع نساجی در پاکستان در شهرهای کراچی، حیدرآباد، مولتان، لاهور و فیصل‌آباد است. بر خلاف ریسندگی، بخش بافندگی در پاکستان از تعداد زیادی از کارگاه‌های کوچک بافندگی تشکیل شده است که بیشتر آن‌ها در شهرهای فیصل‌آباد، حافظ‌آباد، قصور و مولتان واقع شده‌اند.

در حال حاضر ۱۰/۱۰ میلیون اسپیندل و ۱۹۸ هزار روتور نصی در کارخانجات پاکستان وجود دارد که از این میان حدود ۹/۴۵ میلیون اسپیندل و ۱۱۸ روتور فعال هستند. در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰ ظرفیت بهره‌برداری از اسپیندل‌ها و روتورها به ترتیب در ۹۳ درصد و ۵۹ درصد ثابت باقی ماند.

واردات ماشین‌آلات نساجی

پاکستان یکی از مهم‌ترین بازارهای آسیایی برای کشورهای تولیدکننده‌ی ماشین‌آلات نساجی می‌باشد. چین، ایتالیا و سوئیس جزو کشورهای برتر در زمینه‌ی صادرات ماشین‌آلات نساجی به پاکستان می‌باشند و آلمان و تایوان در مقام‌های بعدی قرار دارند.

متداول‌ترین و موثرترین راه فروش ماشین‌آلات، تجهیزات و قطعات یدکی از طریق یک نماینده‌ی قابل اعتماد در کشور مقصد است. کشورهای خارجی نمایندگان را در پاکستان منصوب می‌کنند تا اطلاعات بازار را در اختیار آن‌ها قرار دهند. رایج‌ترین و احتمالاً موثرترین نحوه‌ی توزیع در پاکستان از طریق نماینده‌ی انحصاری است. نماینده‌ی انحصاری بدون توجه به این که سفارش محصولات از چه راهی صورت گرفته است، تمام حق کمیسیون حاصل از فروش آن‌ها را دریافت می‌کند. نماینده اغلب قطعات یدکی را که معمولاً مورد تقاضای مصرف‌کنندگان نهایی است وارد و انبار می‌کند و همچنین ارائه‌ی خدمات پس از فروش نیز بر عهده‌ی نماینده است.

واردات ماشین‌آلات نساجی و قطعات آن از ۱/۸۳ میلیارد روپیه در سال ۲۰۰۸-۲۰۰۹ به ۲/۳۲ میلیارد روپیه در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰ رسید که نشان‌دهنده‌ی رشد ۲۷ درصدی است. میزان واردات اجزای ماشین‌های ریسندگی در جدول ۱ و واردات ماشین‌آلات ریسندگی در جدول ۲ نشان داده شده است.

تولید نخ

نخ نخستین محصول صنایع نساجی است. تولید و صادرات کالاهای با ارزش افزوده در بخش نساجی به تامین نخ بستگی دارد.

پاکستان تنها کشوری است که در آن نسبت مصرف پنبه به الیاف بشر ساخت ۸۰ به ۲۰ می‌باشد؛ این نسبت در سایر نقاط جهان ۴۰ به ۶۰ است. نخ‌های مخلوط پنبه-پلی‌استر و پلی‌استر-ویسکوز نیز معمولاً در پاکستان تولید می‌شوند. الگوی تولید در بخش ریسندگی پاکستان همچنان در

جدول ۴- صادرات نخ پنبه‌ای

سال	مقدار		ارزش
	کیلوگرم	دولار	ارزش واحد
۱۹۹۹-۰۰	۵۱۲۹۷۱	۱۰۷۱۶۱۶	۲/۰۹
۲۰۰۰-۰۱	۵۴۵۱۳۴	۱۰۷۶۰۶۳	۱/۹۷
۲۰۰۱-۰۲	۵۴۴۲۱۷	۹۴۲۳۵۹	۱/۷۳
۲۰۰۲-۰۳	۵۱۹۳۲۹	۹۲۸۳۵۸	۱/۷۹
۲۰۰۳-۰۴	۴۹۹۰۷۱	۱۱۲۶۸۷۸	۲/۲۶
۲۰۰۴-۰۵	۵۰۴۷۲۲	۱۰۵۶۵۳۵	۲/۰۹
۲۰۰۵-۰۶	۶۷۱۶۹۷	۱۳۸۲۸۷۴	۶۷۱۶۹۷
۲۰۰۶-۰۷	۶۶۵۵۲۵	۱۴۲۸۰۴۱	۲/۱۵
۲۰۰۷-۰۸	۵۵۴۸۱۷	۱۳۰۰۹۶۸	۲/۳۴
۲۰۰۸-۰۹	۵۲۳۷۹۰	۱۱۱۴۸۲۱	۲/۱۱
۲۰۰۹-۱۰	۶۳۲۵۶۱	۱۴۳۳۰۹۴	۲/۲۶

جدول ۵- صادرات نخ پنبه‌ای در کشورهای مختلف

کشور	۲۰۰۹-۲۰۱۰	۲۰۰۸-۲۰۰۹	۲۰۰۷-۲۰۰۸
چین	۶۳۴۰۲۹	۳۶۶۲۹۵	۳۰۷۲۶۹
هنگ کنگ	۲۵۷۰۲۵	۲۳۳۱۸۱	۳۲۲۵۹۵
بنگلادش	۹۹۱۹۰	۹۲۹۴۶	۸۲۷۸۲
جمهوری کره	۶۵۴۶۹	۶۰۴۰۶	۷۰۱۵۳
پرتغال	۵۲۱۳۳	۵۳۶۹۸	۷۷۵۹۳
ژاپن	۳۰۱۶۷	۴۳۵۱۸	۴۹۷۳۱
ایتالیا	۳۶۱۶۲	۳۱۷۵۴	۴۶۳۶۳
آمریکا	۲۸۳۸۶	۲۸۵۸۷	۳۷۷۱۳
ترکیه	۳۳۶۲۱	۲۸۰۵۱	۶۶۱۱۵
مصر	۶۵۶۶	۱۷۵۰۵	۱۳۹۹۴
بحرین	۱۲۶۲۲	۱۴۲۲۱	۱۷۴۲۱
مالزی	۱۴۵۲۲	۹۹۲۵	۱۰۹۹۰
بلژیک	۸۴۷۱	۹۳۴۰	۹۹۱۹
سایر کشورها	۱۵۴۷۳۱	۱۲۴۷۵۵	۱۸۸۳۳۰
مجموع	۱۴۳۳۰۹۴	۱۱۱۴۱۸۲	۱۳۰۰۹۶۸

پاکستان در سال گذشته ۱۲/۵ میلیون عدل پنبه تولید کرد. با توجه به قیمت‌های بالای پنبه، کمبود برق و گاز، آهستگی فروش نخ، قانون نامناسب و وضعیت نامطلوب سفارشات احتمال دارد تولید نخ کاهش پیدا کند و مصرف پنبه‌ی داخلی به ۱۳/۵ تا ۱۴ میلیون عدل برسد.

جدول ۱- واردات ماشین‌آلات ریسندگی و قطعات آن

ماشین‌آلات / قطعات	۲۰۰۸-۲۰۰۹	۲۰۰۸-۲۰۰۸	۲۰۱۰-۲۰۰۹
ماشین‌آلات ریسندگی	۱۱۴۲/۳۹	۳۹۳۱/۴۰	۱۲۹۶/۹۵
اسپیندل، عینکی، فلاپر، شیطانک	۳۰۴/۶۳	۳۱۴/۵۱	۴۶۶/۰۹
اسپیندل ماشین‌آلات نساجی	۱۸۹/۷۲	۲۲۶/۳۰	۲۸۴/۴۲
عینکی تمام‌تاب	۱۹۰/۸۱	۲۶۵/۶۴	۲۶۵/۶۴
مجموع	۱۸۲۷/۵۵	۴۷۳۷/۸۵	۲۳۲۵/۸۵

جدول ۲- واردات ماشین‌آلات ریسندگی (مقدار: عدد،

ارزش: ۰۰۰:روپیه)

کشور	۲۰۰۹-۲۰۱۰		۲۰۰۸-۲۰۰۹	
	مقدار	ارزش	مقدار	ارزش
چین	۱۳۵	۳۶۲۶۲۱	۱۳۱	۲۵۵۴۵۰
ژاپن	۸۳	۴۲۵۲۴۶	۷۹	۲۴۴۸۹۷
سوئیس	۴۸	۳۲۸۸۹۶	۷	۲۰۸۸۵۷
آلمان	۳۰	۱۰۸۴۰۵	۴۹	۲۲۴۶۷۵
ایتالیا	۹	۲۰۶۷۲	۱۹	۳۹۰۲۴
روسیه	۱۳	۱۵۸۷۳	۱۰	۱۷۵۷۸
اسپانیا	۱	۳۳۴۱	۹	۱۷۴۲۷
انگلیس	۴	۶۵۵۸	۲	۳۸۴۸
جمهوری چک	۵	۹۷۴۹	۷۱	۸۹۱۷۴
سایر کشورها	۸	۱۵۵۹۰	۲۳	۴۱۴۶۴
مجموع	۳۳۶	۱۲۹۶۹۵۱	۴۰۰	۱۱۴۲۳۹۴

جدول ۳- میزان تولید نخ

سال	مصرف پنبه (میلیون کیلوگرم)	کل نخ تولیدشده (میلیون کیلوگرم)	نخ مازاد (میلیون کیلوگرم)
۲۰۰۰-۰۱	۲۰۷۰/۱	۱۷۲۱/۰	۱۶۵۲/۷
۲۰۰۱-۰۲	۲۱۵۵/۲	۱۸۰۸/۶	۱۷۳۱/۲
۲۰۰۲-۰۳	۲۳۷۱/۳	۱۹۳۴/۹	۱۸۵۵/۴
۲۰۰۳-۰۴	۲۴۰۷/۶	۱۹۳۸/۹	۱۸۴۵/۸
۲۰۰۴-۰۵	۲۶۲۲/۸	۲۲۸۰/۶	۲۱۷۵/۲
۲۰۰۵-۰۶	۲۹۳۲/۶	۲۵۵۶/۳	۲۴۶۰/۵
۲۰۰۶-۰۷	۳۱۴۳/۵	۲۷۲۷/۶	۲۶۲۳/۲
۲۰۰۷-۰۸	۳۱۵۹/۲	۲۸۰۹/۴	۲۷۶۴/۴
۲۰۰۸-۰۹	۲۶۴۸/۲	۲۹۱۳/۴	۲۳۲۸/۲
۲۰۰۹-۱۰	۲۵۳۵/۳	۲۷۸۷/۴	۱۹۸۰/۵